

gåelse og fjernelse af forureningen, en forureningsbekæmpelse med store økonomiske konsekvenser.

Bjarne Holm Jakobsen

S. E. Jørgensen: Integration of ecosystem theories: a pattern. (Ecology and environment, vol. 1).

Kluwer, Dordrecht, 1992. 383, ill., 25 cm. USD 165,-.

Forfatteren har i mange år spillet en særdeles aktiv rolle i 'system-økologien', som forfatter af en lang række artikler, specielt om matematiske modeller anvendelse, og som tidsskrift-redaktør. Denne bog er et ambitiøst forsøg på at samle trådene op fra de seneste års udvikling inden for økosystem teori, bredt forstået. Dens hovedperspektiv er 'holistisk', og derved lægger den sig i forlængelse af den 'moderne' systemøkologi, med rødder tilbage til fyrrenes kybernetik og systemanalyse, der netop betonedede den helhedsprægede, system-orienterede forståelse. Det seneste par tiårs tendenser til opgør med system-økologien afspejler sig i denne bog i en pluralistisk fremstilling. En lang række forskellige syn på økosystem-teori er beskrevet: Den 'traditionelle' energetiske, her især fokuserende på benyttelsen af exergi-begrebet, netværks-analyse, katastrofe-teori og kaos-teori. Disse tilsyneladende meget forskellige begrebs- og teori-komplekser søges her integreret i et 'mønster', hvor de blot udgør forskellige, og indbyrdes compatible, synsvinkler på økosystem-teori. Forsøget er som sagt ambitiøst, og hvorvidt det er holdbart, skal jeg lade være usagt, men gennem sit brede perspektiv virker det i hvert tilfælde meget interessant og inspirerende. Netop derfor kunne bogen godt have fortjent et bedre layout og smukkere figurer.

Kjeld Rasmussen

Landscape boundaries: consequences for biotic diversity and ecological flows. A.J. Hansen & F. di Castri (eds.). (Ecological Studies, Vol. 92).

Springer, Berlin, 1992. XVII, 452 s., ill., 25 cm. GBP 70,50.

Bogen er, i lighed med de fleste andre bøger i den serie, som den indgår i, sammenstillet af en række artikler. Den er opdelt i fem hovedafsnit, som omhandler landskabsstruktur, biodiversitet, energi- og stofstrømme i landskaber, seks udvalgte case-studies og en syntese. Det centrale tema er overgangszonerne mellem forskellige økosystemer (eng. ecotones) og den rolle de spiller for bevægelserne af stof, energi og levende organismer i landskabet. Et af de væsentlige temaer i bogen er sammenhængen mellem landskabsstruktur og en bæredygtig udnyttelse af landskabet. Med sine 22 bidrag når bogen vidt omkring i emnekredsen. Begreber og det teoretiske grundlag til analyse af landskabsgrenser introduceres således i et par kapitler. En del af de øvrige bidrag præsenterer forskellige typer af kvantitative analyser, baseret på empiriske eksempler. Endelig redegøres der i de indledende og konkluderende kapitler for, hvilken central rolle overgangszonerne (ecotones) ofte spiller for dynamikken i landskabet. Bogen er på mange måder inspirerende, men den store bredde i indholdet gør, at den enkelte læser næppe vil finde det lige interessant at fordybe sig i samtlige bidrag.

Anette Reenberg

D.Chester: Volcanoes and society.

Arnold, London, 1993. XII, 351 s., ill., 24 cm. GBP 16,-.

Denne bog er en lærebog for universitetsstuderende om, hvorledes vulkaner påvirker vores samfund, men det gælder kun bogens sidste halvdel. Bogen indledes med en for sammenhængen unødvendig gennemgang af ekstra-terrestriske vulkaner. Herefter følger en meget grundig gennemgang af vulkaners geologi – fra pladetektonik over magmakamre til vulkan- og lavatyper, vulkanske landskaber, pyroklastiske aflejringer etc. Først på side 158 tages der fat på vulkaners indvirkning på vores samfund. Der indledes med et kapitel om vulkanske gasser og deres betydning for klimaet. Herefter følger et kapitel om forudsigelse af vulkanudbrud. Bogen afsluttes med et par kapitler om, hvorledes man i forskellige dele af verden forholder sig til at leve i nærheden af vulkaner, samt om hvilke konsekvenser de forskellige strategier eller mangel på strategier kan have. Bogen indeholder megen information, og bogens første kapitler er en meget sober introduktion til vulkanologien. Det er imidlertid ærgerligt, at kapitlerne om vulkaner og samfund kun fylder halvdelen af bogen og klart er mere overfladiske end de første kapitler. Det havde været mere ærligt at kalde bogen "An introduction to volcanology". Stilmæssigt har bogen store kvaliteter. Sproget er flydende, facts er samlet i letoverskuelige tabeller, og der er mange litteraturhenvisninger. Figurmateriale er lidt sparsomt for en lærebog, men de enkelte figurer er gennemarbejdede og let forståelige.

Morten Rasch

S. L. Cutter: Living with risk, the geography of technological hazards.

Arnold, London, 1993. X, 214 s., ill., 24 cm. GBP 13,-.

'Living with risks' er en udmærket introduktion til den store problemkreds, der kan kaldes 'teknologiske risici'. I bogen behandles emner som klassifikation af risici, deres perception og mulighed for måling af farlighed. Desuden diskuteres bekæmpelsen af risici, hvorunder specielt det offentlige indsats. Som eksempler er særlig brugt den kemiske industris og den nukleære energis problemer. De forskellige former for risici har karakteristiske geografiske former, der bør udforskes nærmere – men emnekredsen er kolossal!

Sofus Christiansen

Expert systems in environmental planning. J. R. Wright et al. (eds).

Springer, Berlin, 1993. XXI, 331 s., 25 cm. DEM 118,-.

Det lidt gammeldags og i nogen sammenhænge belastede begreb "ekspertsystemer" skal her forstås bredt, idet denne bog indeholder beskrivelser af en række applikationer, hvor der anvendes "intelligent" software af vidt forskellig type til opstilling af beslutnings-støttesystemer (DSS), rumlig modellering (GIS) mv. Beslutningsstøttesystemer er karakteriseret ved at indeholde en modelleringskomponent m.h.p. konsekvensberegninger. Eksemplerne hentes hovedsageligt indenfor miljøplanlægning og -overvågning. Bogens opdeling i 4 hovedgrupper virker ikke naturlig, men trods den noget heterogene fremtræden giver artiklerne mange udmærkede og illustrative eksempler på mulige applikationsområder for viden-baseret software. I mange artikler

demonstreres tillige konkrete sessioner med de opstillede systemer, og bogen er nok mest velegnet for folk, der har bred interesse i viden-baserede metoder. En del artikler beskæftiger sig hovedsageligt med behandling af begrebet viden (hvad er fx. ekspertise?), viden-indsamling og validering, samt identifikation af opgavetyper, der med fordel kan behandles i intelligente, viden-baserede systemer. Indenfor arealanvendelsesregulering gives eksempler på, hvordan det regelsæt, der ligger til grund for planlægningsbeslutninger, kan implementeres i "intelligente" databasesystemer. Det konkluderes bla., at viden-baserede systemer ikke skal forsøge at løse "ustrukturerede problemer" men give planlæggeren overblik og dermed skabe forudsætningerne for beslutningen. Specielt når denne proces indebærer ræsonnering på en stor mængde relativt simple regler, har sådanne systemer været succesfulde. Et afsnit om geografiske informationssystemer og rumlig modellering omhandler interessante aspekter af både begrebsmæssig og praktisk art vedrørende opbygning af intelligente GIS.

Lasse Møller Jensen

Reintegrating fragmented landscapes: towards sustainable production and nature conservation. R. J. Hobbs & D. A. Saunders (eds.).

Springer, Berlin, 1993. XII, 332 s., ill., 24 cm. DEM 158,-.

Landbrug, landskab og miljø har haft en støt voksende bevågenhed i de seneste år. Overalt i verden ser man nødvendigheden af en tværfaglig forskningsindsats, når det drejer sig om at forstå de processer som bestemmer, hvordan mennesket forvalter naturressourcerne. Det er også ærindet i denne bog, som i en række indlæg analyserer sammenhængen mellem landbrug og landskabsdegradering i hvedebæltet i det vestlige Australien. Bogens 11 kapitler er indlæggene fra en workshop, hvor et bredt udsnit af fagfolk fra forskellige discipliner var samlet med det mål at sammensætte en videnskabelig publikation om landskabsudviklingen i deres fælles studieregion. Læseren introduceres til landbrugsudviklingen i området og dens betydning for flora og fauna, og til den degradering af naturgrundlaget, som har fundet sted. På den baggrund diskuteres, hvordan man kan og bør integrere økologiske, økonomiske og sociale værdier, når der arbejdes med analyse af og planlægning for en bæredygtig landskabsudvikling. Som artikelsamling betragtet er bogen bemærkelsesværdig homogen, hvilket givet vis hænger sammen med dens tilblivelsesproces. Den er interessant at læse også i sin helhed, og mange af betragtningerne er af så generel karakter, at den også vil kunne fænge læsere uden primær engagement i australske forhold.

Anette Reenberg

Handbook of comparative and development administration. A. Farazmand (ed.). (Public administration and public policy, 41).

Dekker, New York, 1991. XVIII, 782 s., 26 cm. USD 185,-.

Dette er et stort og ambitiøst værk; at beskrive og analysere basale forhold og vigtigste aspekter ved offentligt planlægningsbureaukrati og -politik på globalt plan – godt nok ved udvalgte eksempler – er prætentøst. Ikke desto mindre er det målet. Bogen indeholder (på små 800 sider) 55 kapitler, grupperet i to hoveddele: Comparative and Development Administration og

Comparative Public Bureaucracies. Disse er så yderligere inddelt i 8 og 7 grupper, og dette sikrer en struktur i stoffet. Som altid ved sådanne stort anlagte, internationale antologier, bruges megen plads på at beskrive forholdene i de konkrete tilfælde. Det er naturligvis forudsætningen for at forstå pointen i det enkelte kapitel. Men det bliver lidt tungt. Den lidt lange produktionstid, som forfattere spredt over hele verden nu en gang kræver, giver bogen et ikke-tilstræbt bedaget præg. Jugoslavisk planlægning og regulering af indre administrative problemer er af størst interesse for historikere.

Hans Thor Andersen

Waste location: spatial aspects of waste management, hazards and disposal. M. Clark, D. Smith & A. Blowers (eds.).

Routledge, London, 1992. XV, 257 s., ill., 23 cm. GBP 40,-.

Bogen er en antologi, der kommer vidt omkring, men ikke sammenhængende. Temaet er affald og håndteringen heraf; det belyses gennem eksempler fra primært Storbritannien. Hvert kapitel indledes med en kort præsentation af problemstillingen efterfulgt af et eller flere empiriske eksempler. Men udover indledningen og det afsluttende kapitel hænger bogen ikke sammen. Det mærkes, at den britiske miljødebat er bagude i forhold til den danske.

Hans Thor Andersen

N. K. Fageria: Maximizing crop yields.

Dekker, New York, 1992. XI, 274 s., ill., 24 cm. USD 99,75.

'Maximizing Crop Yields' er en lille, meget informativ bog, der beskriver status for landbrugsudbytter, hvad der begrænser dem og midler til deres forøgelse. Især behandles fysiologiske aspekter af plantevækst, multi-cropping, gødningsstoffers betydning og de generelt begrænsende vækstfaktorer. Forfatteren har stillet sig opgaven at give en række basale oplysninger kort og klart, og han løser denne opgave flot, omend ret oversigtligt. Bogen vil være meget egnet som generel indføring i emnet for de, der studerer landbrugsgeografi.

Sofus Christiansen

The European challenge, geography and development in the European Community. M. Blacksell & A. M. Williams (eds.).

Oxford University Press, Oxford, 1994. XIV, 429 s., ill., 24 cm. Hardback GBP 45,-, paperback GBP 16,-.

Bogen er et resultat af mange års samarbejde mellem en stribe geografiske universitetsinstitutter. Samarbejdet har drejet sig om udveksling af studenter og lærere, men man har benyttet lejligheden til at producere denne reader. Titlen dækker over en bred samling af emner, der har det tilfælles, at de illustrerer, hvordan det europæiske fællesskab har influeret sociale og økonomiske forandringer. Fjorten forfattere skriver om hver sit emne med sit eget nationale perspektiv. Enkelte artikler bryder billedet og refererer til hele det europæiske fællesskab, og bogen indledes og afsluttes med overblikkapitler. Emnemæssigt spænder man over bysystemgeografi, strukturforandringsanalyse, landbrugslandskaber og miljøproblematik. Nationalt repræsenterer forfatterne EU's fem store lande plus Irland og Grækenland med en overvægt af britiske skribenter. De enkelte kapitler er gode, og analytisk præsenterer forfatterne en slags "state of the art" inden